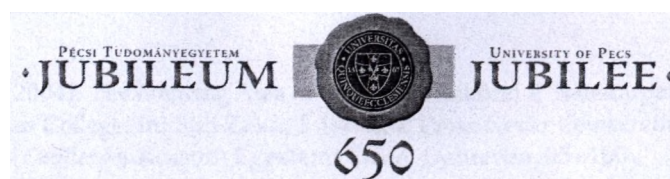

A PEDAGÓGUSKÉPZÉS ÉVSZÁZADAI A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

Szerkesztette
K u r u c z R ó z s a

Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi,
Pedagógusképzés és Vidékfejlesztési Kar

Szekszárd, 2017

**A KÖTET A PTE 650* JUBILEUM PROJEKT KERETÉBEN
ELNYERT PÁLYÁZAT TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT**

Szerzők

BALLA István, Boronkai Dóra, Czékus Géza, Dolgosné Kovács Anita,
Fodor Gyula, Font Márta, Horváth Béla, Erostyák János, Kéri Katalin,
Klein Ágnes, Kurucz Rózsa, Mikonya György, Lepeš Josip, Pusztafalvi
Henriette, Tancz Tünde, Tölgyesi József, Török Tamás, Tótt s Gábor,
Vas Bence

Szerkesztette

Kurucz Rózsa

ISBN 978-963-429-135-0

© Szerzők 2017

© Szerkesztő 2017

**Kiadja a Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi,
Pedagógusképzés és Vidékfejlesztési Kar, Szekszárd**

Felkészítő

Dr. Horváth Béla dékán

*A borító Dudits Andor freskója felhasználásával készült, emléket állítva az
1367-es első magyar egyetem alapításának. A kép a Pécsi Tudományegyetem
Halasy-Nagy József aulájában látható.*

**Grafikai tervezés, nyomdai előkészítés
Schubert Grafikai Stúdió**

Páskum Nyomda

Felkészítő : Farkas János

TARTALOM

Horváth Béla: EL SZÓ.....	7
I. EGYETEMEK TÖRTÉNETÉB L.....	9
Font Márta: Pécs - a magyar fels oktatás bölcs je.....	9
Kéri Katalin: Csomópontok a magyarországi (és pécsi) tanárképzés történetében.....	23
Mikonya György: Az egyetem éthoszának megnyilvánulása az európai egyetemek történetében.....	32
II. HATÁRON TÚLI MAGYAR NYELV PEDAGÓGUSKÉPZÉS TÖRTÉNETÉB L.....	60
Balla István: A nyitrai magyar pedagógusképzés ötvenöt éve (1960-2015).....	60
<u>Fodor Gyula: A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola és a beregszászi pedagógusképzés története.</u>	71
Lepeš Josip - Czékus Géza: Quo vadis, szabadkai magyar nyelv tanítóképzés?.....	81
Török Tamás: Pedagógusképzés a Selye János Egyetem Tanárképz Karán.....	90
III. A TANÁRKÉPZÉS TÖRTÉNETE A PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEMEN.....	96
Dolgosné Kovács Anita: Mérnök-tanár-képzés története a PTE M szaki Informatikai Karán.....	96
Eröstyák János: A pedagógusképzés története a PTE Természettudományi Karán.....	107
Pusztafalvi Henriette: Egészségtanár-képzés a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudomány Karán.....	117
Vas Bence: A pécsi zenetanárképzés utolsó húsz éve.....	126
Tölgyesi József: A tanítók tanítója: Fonay Tibor. Pécs 1 Kolozsváron, Pápán át Veszprémig.....	135
IV. KUTATÁSOK ÉS REFLEXIÓ A 40 ÉVES SZEKSZÁRDI TANÍTÓKÉPZÉS TÖRTÉNETÉB L.....	144
Boronkai Dóra: Kommunikációkutatás és -oktatás a pedagógusképzés történetében.....	144

Klein Ágnes: A nemzetiségi tanítók képzésének fórumai a kiegyezést 1945-ig rövid kitékintéssel napjainkig.....	157
Kurucz Rózsa: A tanítóképzés fejlődési periódusai a Dél-Dunántúlon.....	174
Tancz Tünde: „Gyakorlat teszi a mestert” A gyakorlati képzés múltja és jelene a tanító szakon.....	201
Tóttós Gábor: Adalékok beszédművelés-tanításunk történetéhez.....	220
SZERZŐK.....	226
ABSTRACTS/ABSZTRAKTOK.....	228

II. HATÁRON TÚLI MAGYAR NYELV PEDAGÓGUSKÉPZÉS TÖRTÉNETÉB L

A II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR F ISKOLA ÉS A BEREKSZÁSZI PEDAGÓGUSKÉPZÉS TÖRTÉNETE

Fodor Gyula

A kezdetekről

A soknemzetiség Kárpátalja második legnagyobb, 12,1 százalékot¹ kitev etnikai közösségének számító magyarság hosszú távú megmaradása szempontjából meghatározó fontosságú eseményként értékelhet a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola létrehozása. Az intézmény eredeti neve Kárpátaljai Magyar Tanárképz F iskola volt, ami jól mutatja megalapításának kezdeti célját: a régió magyar tannyelv óvodáinak és iskoláinak pedagógus-utánpótlással való ellátását. A F iskola 2004-ig az egyetlen olyan magyar tannyelv fels oktatási intézményként létezett Magyarország határain kívül, amelyet az adott ország (ez esetben Ukrajna) hivatalosan elismert és m ködési engedéllyel ruházott fel. Az intézmény létrejötte és e m ködési engedély 1996-os kiadása egy „szerencsés” politikai együttállás, valamint a függetlenségét frissen elnyert Ukrajna még kiforratlan politikai rendszerein belül megkötött „alkuk” eredménye volt. A F iskola megalakulásának kezdetei 1994. januárjára datálódnak, amikor hivatalosan bejegyzésre került a Kárpátaljai Magyar F iskoláért Alapítvány. Ennek alapító tagjai a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség, a Kárpátaljai Református Egyház és a Beregszászi Városi Tanács voltak. Az Alapítvány kuratóriuma röviddel a bejegyzés után hivatalos megkereséssel élt a kárpátaljai magyarság kulturális központjához és a f iskola tervezett telephelyéhez, Beregszászhoz legközelebb es anyaországi fels oktatási intézmény, a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképz F iskola irányába. Ennek lényege az volt, hogy a nyíregyházi intézmény biztosítsa a beregszászi képzés beindításához szükséges tartalmi, illetve személyi feltételeket, azaz mindezeket a megfelelő tanterveket és oktatókat (Orosz, 1997; Fodor, 2007). 1994. május 17-én a Magyar M vel dési és Közoktatási Minisztérium, a Bessenyei György Tanárképz F iskola és a Kárpátaljai Magyar F iskoláért Alapítvány vezetői aláírták a szerződést a beregszászi pedagógusképzés beindításáról. A Minisztérium vállalta a képzés finanszírozását, a Bessenyei György Tanárképz F iskola pedig tanárai révén az oktatás beindítását Beregszászon.

¹ Az eddigi utolsó, 2001-es ukrán népszámlálás adatai szerint

A Kárpátaljai Magyar F iskoláért Alapítvány feladata lett, hogy biztosítsa a kihelyezett képzéshez szükséges infrastrukturális feltételeket, a nyíregyházi f iskola tanárainak utaztatását és elszállásolását. Így jött létre az akkoriban még újdonságnak számító ún. speciális képzés, melynek keretében a hallgatók intenzív hétfégi formában, azaz minden héten péntektől vasárnapig tanultak (tehát akkor, amikor a Bessenyei György Tanárképző F iskola a beregszászi képzés rendelkezésére tudta bocsátani saját oktatóit). Vagyis, ez az oktatási forma lényegében átmenetet képezett a levelezés és a nappali tagozatos képzés között. Maga az oktatás négy szakon (tanítói, óvodapedagógia) és szakpáron (angol-földrajz, angol-történelem), összesen 42 hallgatóval kezdődött el 1994 szeptemberében. A képzés helyéül átmenetileg a frissen újraalapított Beregszászi Magyar Gimnázium erre a célra átengedett helyiségei szolgáltak. A négyéves (tanítói és óvodapedagógia szakokon hároméves) képzés sikeres elvégzése után a beregszászi hallgatók magyarországi mintájú f iskolai oklevelet kaptak (Fodor, 2009).

Egy év elteltével az immáron két évfolyammal működő intézmény a Beregszászi 18. számú Ruhaipari Szakközépiskolába költözött át, ugyanis a mintegy duplájára nőtt hallgatói és oktatói létszám miatt a Magyar Gimnázium említett helyiségei már szűknek bizonyultak a képzés számára. A következő két tanév (1995-1997) a szakközépiskolai „albérlésben” telt, ahol a felsőfokú pedagógusképzés céljaira már egy teljes szintet sikerült elkülöníteni.

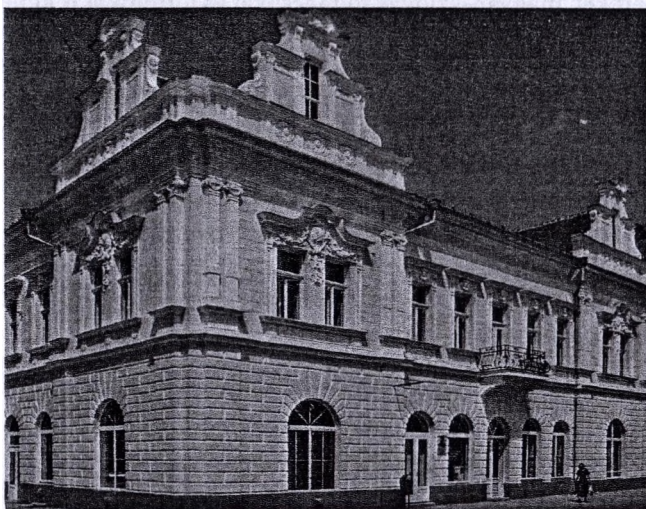
Közben, 1996 nyarán a Kárpátaljai Magyar Tanárképző F iskola megkapta az Ukrajnai Állami Akkreditációs Bizottság oktatási tevékenység folytatására feljogosító engedélyét, az ún. licenzt (Orosz, 1997). Azonban az új jogi státusz gyakorlati érvényesítése csak fél év múlva sikerült, így az intézmény első saját évfolyama keresztfél éves rendszerben kezdhette meg a tanulást 1997 februárjában. Ettől kezdve a nyíregyházi f iskola fokozatosan kivonult a képzésből, az anyaországi oktatók helyét pedig lassan kárpátaljai tanárok vették át. Ettől függetlenül az újonnan bejegyzett intézmény megmaradt alapítványi f iskolának, vagyis az ukrán állam anyagilag továbbra sem járul hozzá a fenntartásához. Ugyanakkor a képzés befejezése után a végzők már ukrain mintájú, államilag elismert diplomát kaptak.

1997-ben a F iskola egyik alapítója, a Kárpátaljai Református Egyház jelképes bérleti díjért 2010-ig a F iskola rendelkezésére bocsátotta az államtól frissen visszakapott járási gyermekklinika épületét, így az intézmény összességében negyedik tanéve már az új, az eddigieknél jobb körülményeket biztosító „telephelyen” kezdhetett el.

1999. szeptemberében a F iskola bázisán a Budapesti Kertészeti Egyetem kihelyezett képzéseként megindult a Kertészmérnök szak, egy évre rá

pedig a Nyíregyházi F iskola székhelyen kívüli képzéseként a Gazdálkodás és menedzsment szak m ködése. Így az addig kizárólagos pedagógusképz irányzat mellett az intézmény elkezdte szélesíteni nem tanári képzéseinek skáláját is, amely folyamat lényegében a mai napig tart.

2002-ben az Apáczai Közalapítvány támogatásával a Kárpátaljai Magyar Tanárképző F iskola tulajdonába került a Beregszász f terén álló egykori Megyei Törvényszék (kés bb Beregszászi M szergyár), illetve a korábbi Barátság (Druzsba) Szálló épülete is. El bbi az intézmény f épülete lett, utóbbiban pedig (szintén alapítványi és pályázati forrásokból) a F iskola modern, mára 96 fér helyesre b vített Kölcsey Ferenc Szakkollégiuma (1. kép) került kialakításra.

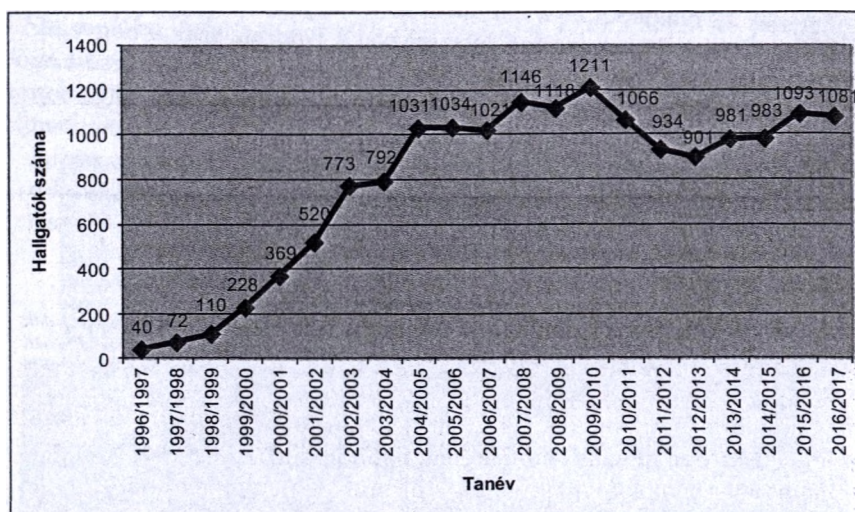
7. kép. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola Kölcsey Ferenc Szakkollégiuma (2016)
Forrás: kmf.uz.ua

2003 decemberében a F iskola felvette II. Rákóczi Ferenc nevét, miközben a korábbi elnevezésből kikerült a „Tanárképző” jelző. Ezt az új, nem pedagógiai szakok egyre nagyobb száma indokolta (Fodor, 2004).

A F iskola képzési kínálatának és hallgatói létszámának alakulása

Az intézmény megalapításáig a kárpátaljai magyar nemzetiség és anyanyelv továbbtanulni vágyók csak ukrán (esetleg orosz) tanítási nyelvű felsőoktatási intézményekbe felvételizhettek, ami nyilvánvalóan jelentősen rontotta esélyeiket az ukrán vagy orosz anyanyelvű jelentkezőkkel szemben. De ennek köszönhetően, hogy a kárpátaljai magyarság számarányához képest egészen az 1990-es évek végéig erősen alulreprezentált volt a régió felsőok-

tatásában. Ez a helyzet változott meg jelentősen a magyar tantervű iskola 1994-es létrejöttével. Fennállásának első tíz évében a F iskola hallgatói létszáma fokozatosan nőtt, a kihelyezett képzéseket is beleértve a 2004/2005-ös tanévtől egészen a 2010/2011-es tanévig folyamatosan meghaladta az 1000 főt (1. ábra). Mindez az intézmény dinamikus fejlődését bizonyította.

1. ábra. A diáklétszám alakulása a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskolán (1996-2016, az adott tanévi első félévére beiratkozott hallgatók száma alapján)

Forrás: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola Tanulmányi és Karrier-követési Osztályának adatai (2016) alapján, saját szerkesztés

Az utóbbi száz évtized tapasztalatait figyelembe véve azonban további jelentősebb létszámnövekedés nem várható. A kárpátaljai magyarság folyamatosan romló demográfiai és migrációs mutatói mellett ennek oka az, hogy 2007-ben az ukrán állam átfogó oktatási reformokat vezetett be, melyek a nemzetiségi (így a magyar nyelvű) oktatást igen hátrányosan érintik. Lényegük, hogy önálló, független vizsgaközpontokat hoztak létre, ahol a középiskolák végzői emelt szintű érettségi vizsgákat tesznek különböző tantárgyakból (például, kötelező jelleggel ukrán nyelvből és irodalomból), amelyek egyben már felvételi vizsgáknak is számítanak. Ezek elért minimális pontszámra való teljesítése nélkül a végzők nem kerülhetnek be az ukrán felső oktatás rendszerébe. A vizsgákon számon kért anyag sem a középiskolák oktatási nyelve, sem pedig a tervezett továbbtanulási területek szerint nem differenciált, azaz, a magyar anyanyelvű, magyar középiskolából érkező, mondjuk, földrajz szakos tanárnak készülő érettségistől ugyanazokat az ukrán nyelvi és irodalmi kompetenciákat követeli meg, mint

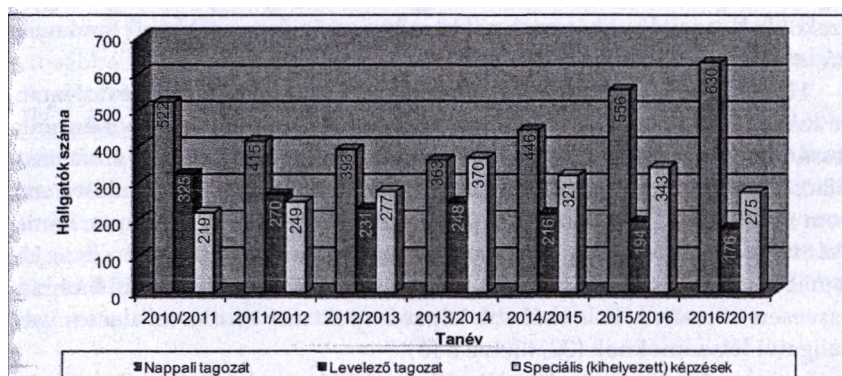
az ukrán anyanyelv, ukrán középiskolából érkező, ukrán nyelvészek képzésével végző stb. Ezzel tehát a nemzeti kisebbségek esélyegyenlősége alapvetően csorbul, mivel maga a vizsga nem a szaktárgyi tudást, hanem inkább az ukrán nyelv ismeretét méri. Ráadásul, a nemzetiségi iskolákban az ukrán nyelv oktatásának, így elsajátításának szintje is igen alacsony, köszönhetően mindenképpen az elhibázott módszertani megközelítésnek: az ukrán nyelvet a magyar, román, szlovák stb. gyermekeknek nem idegen, hanem államnyelvként tanítják, ami azt bizonyítja, hogy az ukrán nyelv oktatása Ukrajnában még a függetlenség elnyerése után 25 évvel is politikai kérdés (sőt, legfrissebb tapasztalataink szerint egyre inkább az).

Összességében tehát a független érettségi-felvételi tesztelés bevezetése létükben fenyegeti a magyar iskolákat, azok létjogosultságát, így a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola beiskolázási körzetét is (Orosz és Soós, 2007).

A fentiek miatt a magyar nemzetiségű szülők 2008 óta folyamatosan mérlegelnek, amikor iskolát kell választaniuk gyermekük (gyermekük) számára, és egyre gyakrabban választják az ukrán tannyelvű iskolákat, amelyektől azt remélik, hogy ezek elvégzése után gyermekeiknek nagyobb esélye lesz ukrán nyelvű iskolákra, egyetemre bekerülniük. Ezzel viszont fokozatosan zsugorodik a magyar nyelvű iskola vonzáskörzete, ami már az utóbbi években (2009-2013) is a diáklétszám csökkenését eredményezte (lásd a 1. ábrát).

Valamelyest árnyalja ezt a képet, ha az utolsó évek hallgatói létszámait képzési formáinként is megvizsgáljuk (2. ábra).

Az ábrán szereplő adatokból látszik, hogy az utóbbi hét tanévet magába foglaló időszakban a nappali tagozatos hallgatók száma jelentős fluktuációt

2. ábra. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola hallgatóinak képzési formák szerinti megoszlása (2010-2016)

Forrás: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola Tanulmányi és Karrier-követési Osztályának adatai (2016) alapján, saját szerkesztés

mutatott. Folyamatos apadás után a mélypontot a 2013/2014-es tanév jelentette, amikor nappali tagozaton csupán 363 hallgató tanult az intézményben. Az utóbbi három tanévben sikerült ezt a kedvezőtlen tendenciát megfordítani, amiben új szakok (Kémia, Turizmus, Számvitel és adóügy szak), illetve a F iskola Felsőfokú Szakképzési Intézetének beindítása játszott a kulcsszerepet. Utóbbinak jelenleg öt (közte Óvodapedagógia) szakon 272 hallgatója van, akik a hatályos ukrajnai törvényi szabályozás értelmében az érettségi vizsga sikeres letétele és a 6 (egyek szakokon 7) féléves (szakképzés befejezése után felvehetők az alapképzés második évfolyamára. Többek között ezért is számít egyre népszerűbbnek a harmadik évfolyamánál tartó, magyar nyelven hozzáférhető szakképzés a régió fiatalságának körében. A Szakképzési Intézet hallgatóival együtt így a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola folyó tanévben összességében 630 nappali tagozatos diákkal rendelkezik.

Hasonló fluktuáció, bár természetesen leg alacsonyabb abszolút számok jellemezték a levelező képzéseket is. Itt a 2010/2011-es tanév (325 f) után egyetlen tanév kivételével folyamatos volt a csökkenés, és jelenleg ezek képzések hallgatósága 176 f t tesz ki.

A speciális (Ukrajnában nem akkreditált) képzések hallgatói létszáma egészen a 2013/2014-es tanévig folyamatosan nőtt. Ez annak is köszönhető, hogy az 1999 óta működő Kertészmérnök és a 2000 óta folyó Gazdálkodás és menedzsment alapképzés mellett újabb hasonló típusú képzések indítására került sor (Katechéta-Lelkipásztori munkatárs alapszak a Sárospataki Református Teológiai Akadémiával vagy Állattenyésztő mérnök alapszak a gödöllői Szent István Egyetemen közösen). Bár a kínálat azóta tovább bővült (pl. a Károli Gáspár Református Egyetemen közösen meghirdetett Mentálhigiénés segítő szakember, illetve Magyar, mint idegen nyelv továbbképzési szakokkal), az utóbbi három tanévben összességében csökkenő tendenciát mutatnak ezek képzések hallgatói létszáma.

Ha a F iskola diákságának többségét adó nappali tagozatot évfolyamok és szakok szerint tovább vizsgáljuk, kiderül, hogy mára nagyjából egyenletessé vált az alapképzés négy évfolyamának hallgatói létszáma (1. táblázat). Alacsonyabb mutató csupán a harmadik évfolyamot jellemzi, ahová még nem „érték fel” a 2015-ben és 2016-ban indított új szakok (Turizmus, Kémia, Számvitel és adóügy). Az 5-6. évfolyamokon valósul meg a mester- és az Ukrajnában ennek megfelelő, kifutó jelleggel létező „specialist” szintű képzés, összesen öt szakon. Itt a szélesebb képzési spektrum az oka az alacsonyabb hallgatói létszámoknak (32, illetve 6 f).

A szakonkénti megoszlást vizsgálva a táblázat adataiból nyilvánvalóan kitűnik, hogy a legnépszerűbb képzés az intézmény megalapításának els

percét l meglév Angol nyelv és irodalom szak (összesen 82 f), amelynek hallgatói létszáma közel megháromszorozódott az elmúlt két felvételi id - szakban. Ugyancsak közkedvelt a Magyar nyelv és irodalom szak, amely rendelkezik „specialist” szint akkreditációval is. Így hallgatóinak jelenlegi létszáma 64, de az el z évekhez képest idén jelent sen csökkent az e szakra sikeresen felvételiz k száma (mindössze 9 f). Nagyjából ugyanez a tendencia jellemzi a harmadik legnépesebb alapszakot, a Biológia BSc-képzést is, amelynek 42 diákjából 26 a harmadik és a negyedik évfolyamon tanul. Átlagosan 8 f s évfolyamonkénti létszámával a Földrajz szak a negyedik legkedveltebb a F iskola kínálatában, míg a legjelent sebb visszaesést az utóbbi három évben a Történelem szak szenvedti el: itt az els két évfolyamon csupán 3-3, a harmadikon pedig 5 hallgató tanul. Az elmúlt két tanévben indított képzések közül a Turizmus szak „rajtolt jobban”, hiszen az eddigi két évfolyamra felvett 15 nappali tagozatos hallgatójával a legnépszerű bb nem pedagógiai szak a F iskola ukrain akkreditációval rendelkező képzési programjai között.

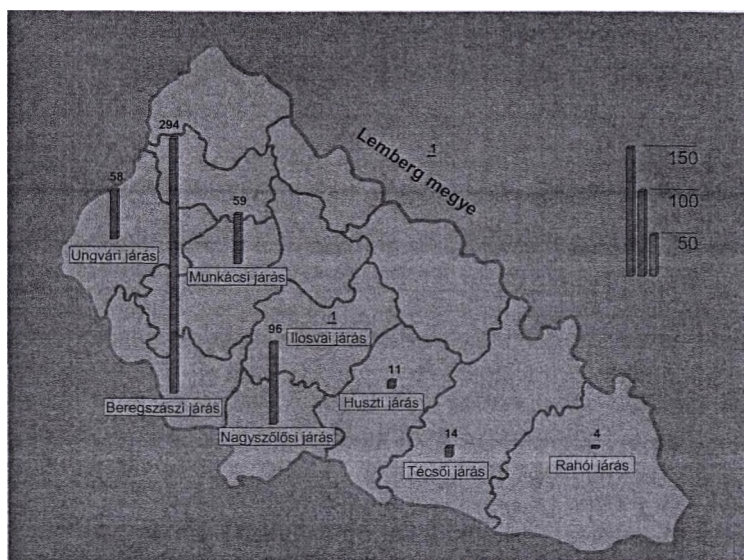
I. táblázat. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola nappali tagozatos hallgatóinak szakonkénti és évfolyamonkénti megoszlása a 2016/2017-es tanév szí félévében

Szak	Alapképzés (bachelor)				V.évf. (specialist, master)	VI. évf. (master)	Össze- sen
	I. évf.	II. évf.	III. évf.	IV. évf.			
Tanító	2	3	2	4	-	-	11
Óvodapedagógia	7	4	4	7	-	-	22
Történelem	3	3	5	11	7	-	29
Földrajz	8	6	8	10	-	-	32
Turizmus	11	4		-	-		15
Biológia	4	7	13	13	5	-	42
Kémia	-	8	-	-	-	-	8
Angol	26	28	11	17	-	-	82
Magyar	9	15	11	20	9	-	64
Ukrán	4	1	6	2	5	-	18
Matematika	5	4	2	4	6	6	27
Számvitel és adóügy	8	-	-	-	-	-	8
Összesen	87	83	62	88	32	6	358

Fonás: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola Tanulmányi és Karrier-követési Osztályának adatai (2016)

A F iskola vonzáskörzete

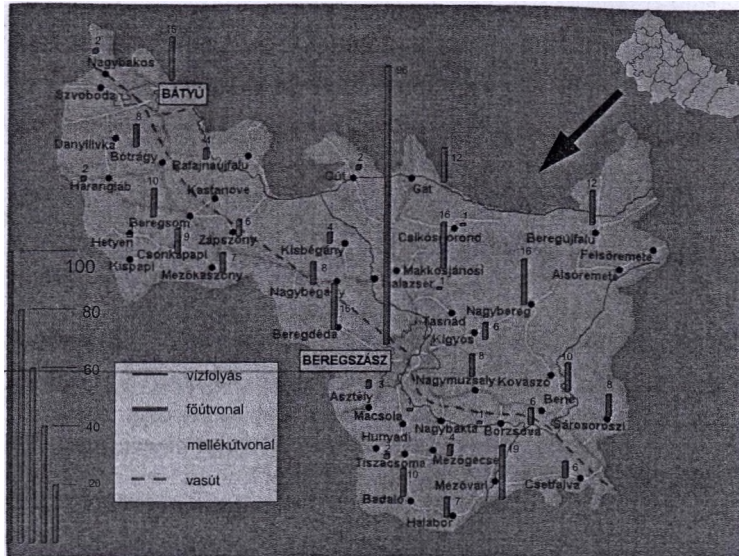
Ami a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola vonzáskörzetét illeti, az intézmény alapcélkitzéséből fakadóan főleg Kárpátalja magyar lakta vidékeit célozza meg, mindenekelőtt a Kárpátaljai-alföld többszempontosságát, amely főként a Beregszászi járásban, valamint a Munkácsi, az Ungvári és a Nagyszőlősi járások déli részén összpontosul. Ezek a területek jelentik a F iskola elsődleges beiskolázási körzetét. A hallgatók egy része emellett a kárpátaljai magyar szóróterületnek számító Felső-Tisza-vidékről, azaz a Huszti, Técsői és Rahóci járásokból származik (3. ábra).

3. ábra. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola nappali tagozatos hallgatóinak járásonkénti megoszlása 2009-ben (f)

Forrás: Vasziľenko O. M. (1993), valamint a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola Tanulmányi és Karrier-követési Osztályának adatai (2009) alapján, saját szerkesztés

A 3. ábrán látható, hogy az intézmény hallgatói kontingensének „derékhada” Beregszász megyei alárendeltség városból, valamint a Beregszászi járásból érkezik, amelyek Kárpátalja máig „legmagyarabb” közigazgatási egységei (a magyarság részaránya itt kb. 48 %, illetve 76 %). Ezek után célszerű a járást települési szinten is megvizsgálni, hogy kirajzolódjanak azok a magyar tannyelv (középközségi körzetek (Beregszász mellett Mezvári, Nagyberég, Makosjánosi, Bányú), ahonnan megalapítása óta folyamatosan a legtöbb diák érkezik a F iskolára. (4. ábra)

4. ábra. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola hallgatóinak településenkénti megoszlása a Beregszászi járásban (f)

Forrás: Vaszilenko O. M. (1993), valamint II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola Tanulmányi és Karrier-követési Osztályának adatai (2009) alapján, saját szerkesztés

Összefoglalás

A F iskola viszonylag rövid története folyamán nemcsak fels oktatási intézményként nyert létjogosultságot, hanem jelent s szerepe van a kárpátaljai magyarság szül földön maradásának el segítésében, a közösség túlélési esélyeinek javításában, a helyi magyar tudományos utánpótlás nevelésében is, továbbá számottev mértékben hozzájárul a helyi magyar oktatási intézmények szakemberhiányának mérsékléséhez is.

A helyi viszonyok és a többi kárpátaljai fels oktatási intézményben (többnyire ukránul) tanuló magyar nemzetiség diákok nem túl magas számának ismeretében könnyedén belátható, hogy a kárpátaljai magyarság széles rétegeinek munkaer -piaci helyzetét továbbra is leginkább II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola javíthatja (Orosz és Soós, 2007), ahogyan tette azt az elmúlt 25 évben is. Ezért lenne nagyon fontos az intézmény hosszú távú meg rzése, illetve zavartalan m ködésének mindenkor biztosítása.

Irodalom

- Fodor, Gy. (2004): The Drawing Area of the Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College. In: Süli-Zakar I. (szerk.): *Cross-border Co-operations - Schengen Challenges*. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen. 95-100.
- Fodor Gy. (2007): A kárpátaljai magyar nyelv felső oktatás kezdetei és jelenlegi helyzete. In: Süli-Zakar I. (szerk.): *Tanár Úrnak tisztelettel. 56 tanulmány Dr. Korompay Gábor 70. születésnapjára.* - Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen. 329-336.
- Fodor, Gy. (2009): Changes in the Attraction Zone of the Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College. In: Horga I. (szerk.): *Annals of University of Oradea. Geography Series*. Editura Universitii din Oradea. 95-102.
- Orosz Ildikó (1997): A Kárpátaljai Magyar Tanárképző F iskola születése. In: Buda M. és Kozma T. (szerk.): *Határmenti együttműködés a felső oktatásban*. Acta Paedagogica Debrecina, voi. XCVI, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen.
- Orosz Ildikó és Soós Kálmán (2007): *A kárpátaljai magyarok és oktatási helyzetük sajátosságai*. Kézirat, Beregszász.
- Vasilenko, I. M. (1993): *...* = : 200000. [Vasilenko, I. M. (1993): A Kárpátaljai terület. Általános földrajzi térkép. M = 1:200000, Kijev]
- II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar F iskola Tanulmányi és Karrier-követési Osztályának adatai, 2009-2016.